

Vztah mezi vyučováním jazyku, slohu a literatuře

RVP ZV (s. 16–17) nazírá na vyučování vzdělávacího oboru *Český jazyk a literatura* jako na **komplexní systém**, který je pro přehlednost **rozčleněn do tří složek: Komunikační a slohová výchova, Jazyková výchova a Literární výchova**. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek **vzájemně prolíná**.

Český jazyk a literatura zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Cílem výuky je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí. Vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí. Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru *Český jazyk a literatura* jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě vytváří předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sebe sama.

V **Komunikační a slohové výchově** se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah.

V **Jazykové výchově** žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídit je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání většiny informací, ale i předmětem poznávání.

V **Literární výchově** žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní

názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život.

Verbální i neverbální komunikace se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím Dramatické výchovy, zařazené v RVP ZV jako doplňující vzdělávací obor.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání;
- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku;
- vnímání a postupné osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření potřeb i prožitků a ke sdělování názorů;
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace;
- samostatné získávání informací z různých zdrojů a zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny i s texty různého zaměření;
- získávání sebedůvěry při vystupování na veřejnosti a kultivovaný projev jako prostředek prosazení sebe sama;
- individuální prožívání slovesného uměleckého díla, sdílení čtenářských zážitků, rozvíjení pozitivního vztahu k literatuře i k dalším druhům umění založeným na uměleckém textu a rozvíjení emocionálního a estetického vnímání.

Vzdělávací obor *Český jazyk a literatura* je ve všech ročnících povinný a je dotován nejvyšším počtem vyučovacích hodin. Je v něm zdůrazněn rozvoj vyjadřovacích dovedností žáků jako princip, který má prolínat veškerým vyučováním na prvním stupni ZŠ.